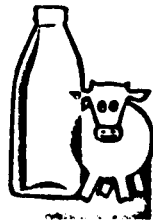

כלכלה וממשק

הבמה לרשותכם...

דבר המועצה

ידיעון מועצת החלב

אלו שותפין!!

סוגיות השותפות והשותפין היא סוגיה סבוכה מאד, ועוד בימי התלמוד נערמו עליה הררי פרשנויות וסברות שיאפשרו לקיימה בחברת אנשים בצורה הולמת ובלתי פוגעת. השותפות בייצור חלב עולה לדיון בימים אלה בשני ערוצים נפרדים:

השותפות במשק המשפחתי (מושבים), בו כל חקלאי העוסק בייצור חלב הוא בעל מעמד משפטי של יצרן. השותפות בין שני יצרנים מייעלת את הייצור ומקלה על תפקודם. זאת מהסיבה שהפרות, ככל בעלי החיים, זקוקות לטיפול במשך 24 שעות ביממה. הלחץ שנמצא בו חקלאי כנותן הבלעדי והיחידי של טיפול זה, עלול לפגוע בתפקוד הרפת כיחידת ייצור. במקרה כזה, השותפות מקלה על תפקודם של היצרנים בהפעלת הרפת ומייעלת את תהליך ייצור החלב – ובכך היא משיגה את המטרה.

אולם, ככל שהשותפות מתרחבת (שלושה וארבעה שותפים) נעלם אלמנט זה, והשותפות הופכת די מהר לשותפות לחלוקת רנטה חודשית. המכסה ומחיר המטרה הצמוד לה משנה כיוון ובמקום ליצור מטריה של הגנה על היצרן – העוסק בפועל בייצור חלב – מפני תנודות השוק, היא הופכת לכלי מסחרי לכל דבר הנותן בונוס – במקרים מסויימים גבוה מאד, לאוחזים בה.

יש לנו מספר דוגמאות של שותפויות כאלה. חלק מן היצרנים בשותפויות אלה לא נושאים בעול הניהול השוטף של הרפת ובכך מוכח מעל לכל ספק, כי צורה זו של קיום מכסת חלב מחטיאה את מטרתה הבסיסית.

שותפות חייבת גם להיבחן בתהליך של העברת האחריות ברפת בין הדורות, והוא מורכב, על פניו, בכל הקשור להעברת נכסים בין הורים לבנים. הוא נעשה מסובך שבעתיים, כאשר השותפות היא בין שני יצרנים וההעברה מתבצעת בשתי משפחות. קשה לתאר את הסבך שעלול להיווצר בהעברה בין שלושה וארבעה שותפים.

השותפות במשק השיתופי (קיבוצים ומושבים שיתופיים). מהותה של האגודה השיתופית, שהיא בעלת מכסת חלב, היא בהתקשרות שיתופית של עשרות ולפעמים מאות יחידות משק. חישוקי השותפות באגודות השיתופיות עוברים בשנים האחרונות טלטלה עזה, ולכן כל דיון על שותפות במגזר זה חייב להיבחן בהבטים הרחבים ביותר ובפירוש לא רק בהבטים הכלכליים. כל כלכלן מתחיל יכול לקבוע, כי ייצור חלב במכון חליבה המופעל 24

הקיימת? מדוע לקבוע כללי הגנה כה נוקשים של מכסה כמותית ומחיר מטרות הצמוד לה? לדעתנו, רפתות משותפות, אם תקומנה, עלולות לתעל את כל ניהול המכסות והייצור לדרך ללא מוצא של פירוק והסרת אחריות של המדינה לענין זה.

בסיכום

אנו סבורים, שהנהגת ענף החלב בישראל – כמו האירופאית, האוסטרלית, הקנדית ועוד – חייבת לשמור את המדיניות של מכסות ייצור עם מחיר מטרות. מדיניות זו מביאה ברכה לחקלאים ולצרכני החלב ומפזרת את הייצור בכל שטחי מדינת ישראל.

המדיניות יצרה מציאות, בה אין תנודות באספקת חלב לשווקים, אין תנודות במחירים וניתן להשיג את כל מגוון מוצרי החלב במחיר השווה לכל נפש שעומד במבחן מוצרי החלב בשוק העולמי. הקמת שותפויות **במשק הקיבוצי** תביא בעקבותיה לתהליך זוחל של שינוי המדיניות, ולכן יש להתנגד לה. אין להיסחף אחרי צרכי השעה של קיבוץ מסויים עם בעיה קרקעית או ניהולית ולמוטט מערכת שלמה, שהוכיחה כי היא פועלת מצויין גם בימים טרופים אלה.

במשק המשפחתי יש למצוא פתרון להסדרת המכסות ולניודן בין היצרנים, מבלי להסתבך בשותפויות הגדולות משני יצרנים, המסבכות מצבים מורכבים במקום לפשט אותם.

שעות ביממה הוא יעיל יותר מייצור באותו מכון במשך שמונה שעות בלבד. מכאן ברור, שרפת עם ייצור של עשרה מיליון ליטר יעילה מרפת עם שלושה מיליון.

אם נבחן את תהליך השותפות בהבטיח הרחבים, נוכל לשרטט שתי בעיות מרכזיות:

- במגזר זה, רפת משותפת מרחיקה פיזית את אתר הייצור מחבר הקיבוץ. היא יוצרת נתק שמביא בעקבותיו לניתוק באחריות ובמחויבות של החבר למשקו. כבר היום אנו עומדים בפני קשיים גדולים ביצירת צוותי רפת טובים במשקים הקיבוציים (ראה מודעות החיפוש לרפתנים בעתון "קיבוץ"). בחלקם, הצוותים בנויים על שכירים ומתנדבים. שותפויות כאלה יאיצו את התהליך שעלול להביא בעקבותיו לירידה ברמה המקצועית, אי-השתלטות על תהליכי הייצור ובסופו של דבר, רצון עז של השותפים לנתק את הרפת – ניהולית וכלכלית – מהמשק החקלאי השייך לאגודה.
- מתן רשות להקמת רפת משותפת עם ייצור של עשרה מיליון ליטר לשנה, מעלה שאלה עקרונית לכל ניהול מכסות החלב בישראל. בחשבון מתמטי פשוט, ניתן לייצר בישראל את מיליארד ליטר החלב הנצרכים בשנה ב-100 רפתות של עשרה מיליון ליטר במקום 1,500 רפתות המפוזרות היום ברחבי המדינה. ניתן גם לייצר חלב במחיר נמוך יותר. מדוע, אם כן, להמשיך בשיטה

תגובה

"אלו שותפין!"

שלמה דורי – יפעת

כמה חברים בהתאחדות מגדלי בקר. ברצוני להגיב על הנאמר שם:

◀ הקמת רפתות משותפות של מספר משקים, בעלי מכסות חלב חוקיות היא נתונה

תחת כותרת זאת פירסם מנכ"ל מועצת החלב בעלון החודשי "החלב שלנו" (אוגוסט 1994) את עמדתו ביחס לשותפויות בין יצרני החלב. ידוע לי, שעמדה זאת היא נחלתם של מוסדות משקיים, בתנועת ההתישבות ולצערי גם של

החלב שלו, תוך העברת סכומים גדולים לקופת המשק הצעיר ותשלום תמורת עבודתם של המשתלמים. בעקבות התנגדות המוסדות לשותפות, הוקמה ביישוב הצעיר רפת בהשקעה של מיליוני שקלים, במקום שליש מהסכום, במקרה שהיתה מתקיימת שותפות עם המשק הוותיק.

באייצובות חברתית של היישוב החדש, עזבו חלק מהמשתלמים והיום הוקמה רפת, אשר אמורה להתחיל לייצר בתחילת 1995, עם חברה אחת (נקוה, שתמשיך את חייה ביישוב) והמדרוך מהמשק הוותיק. ישנם סיכויים קלושים, שהייצור יהיה יעיל ורווחי ואני חושש, שהכנסותיו של הקיבוץ הצעיר יקטנו באופן משמעותי, לעומת המצב שהיה בתקופת המעבר. דוגמאות כאלה יש עוד, כמו הקמת רפת חדשה, בהשקעה כבדה, ביישוב מבוסס על מספר משפחות של עולים חדשים, אשר בשותפות עם יישוב ותיק יכול היה להתבסס ביתר קלות ויותר בזול.

◀ אשר למשק המשפחתי, אין אבסורד גדול מזה, מאשר לבנות מכוני חליבה ל-40-50 פרות, במרחק כמה מטרים האחד מהשני. 2-3 חברים יכולים לחלוב במכון משוכלל אחד (אולי גם 3 חליבות ובתוספת של 10% תנובה לפרה) או להתחלק בהתמחות בשלוחות שונות, תוך ניצול מבנים קיימים (עגלות, עגלים, חולבות) אך הכל לפי הסכמה ורצון בעלי המשק וללא התערבות גורמים חיצוניים.

אני מודה, שהחישוב של מנכ"ל המועצה של ייצור מיליארד ליטר חלב על ידי 100 רפתות הוא נוח מבחינה אריתמטית – אך גובל בדמגוגיה. ישנם גם דרכי ביניים מעשיות. מספיק לקרוא את תיאורים המזעזעים של מדרוך שה"מ – עובדיה גמיל "במשק הבקר והחלב" – מביקוריו במשקים משפחתיים מסויימים ולבקר במספר משקים קיבוציים נחשלים, כדי לדעת שב-1995 אין צורך ב-1500 רפתות ובאופן סכמתי אפשר להניח, ש-1000 יכולות לייצר ביתר יעילות את מכסת מיליארד הליטר חלב.

להחלטתם הבלעדית ואין לשום גוף חיצוני זכות חוקית ומעשית למנוע צעד כזה. הדברים אמורים לגבי משק משפחתי וקיבוצי כאחד. זאת שאלה הנתונה לשיקולים פנימיים של בעל המשק, כיצד יפעל על אדמתו, באמצעי הייצור שלו ובכח האדם שברשותו. מעניין, שמנכ"ל המועצה קובע בעצמו, ששותפות תייעל את הייצור. לא ידעתי, שמתפקידו של מנכ"ל המועצה למנוע התייעלות. המרחק הפיזי של הרפת ממרכז היישוב לא יכול לשמש נימוק לשלילת שותפויות בשטח חדש. הוא יכול רק לתרום לאיכות הסביבה. מושב גדול הוציא את הרפתות מחוץ ליישוב ולא ידוע לי, שהדבר גרם לבעיות. מצב דומה קיים בלולים והודיות, בהרבה מקומות. אשר לדאגתו של מנכ"ל המועצה לצוות עובדים בענף גדול משותף:

ענף גדול, בעל משקל כלכלי רב במשק, יקבל את הכוחות המקצועיים והמנהליים הטובים ביותר. הדבר הזה לא יתקיים ברפתות קטנות ובינוניות שמשקלם הכלכלי במשק הוא שולי. במקרים אלה הוא לא משמש אתגר לאנשים צעירים ומוכשרים, ובצדק המשק מפנה אותם לענפים בעלי משקל כלכלי חשוב. גם אני עוקב אחרי המודעות של משקים המחפשים עובדי רפת שכירים. מודעות אלה מדאיגות אותי פחות, מאשר אלה המבקשות רכזי ענף. אלה מקרים של משקים, בהם אין נושא לענף בכלל.

◀ ריבוי הקמת רפתות חדשות בהתישבות הצעירה היה מעשה לא נבון, אשר לא תרם ליישוב החדש הרבה לביסוסו, היה קשור בהשקעות כבדות של כסף ציבורי ויצר בעיות במערכת על ידי פיצול בלתי יעיל של מכסות ייצור. אביא דוגמה למצב, שבו ההתנגדות הגורפת לשותפויות גורמת מצבים אבסורדיים: משק צעיר, הנמצא במרחק של 20 ק"מ ממשק ותיק עם רפת גדולה, יעילה מאד וצוות עובדים יציב ומונוסה – פנה בבקשה לאפשר לו להיכנס לשותפות עם הרפת הוותיקה. הוא קיבל תשובה שלילית ממוסדות התנועה והממשלה. המשק הוותיק טיפל בהכשרת עובדים למשק הצעיר, יצר בינתיים את מכסת

הבלתי יעילים, אשר יקבלו פיצוי הוגן עבור הפסקת הייצור.

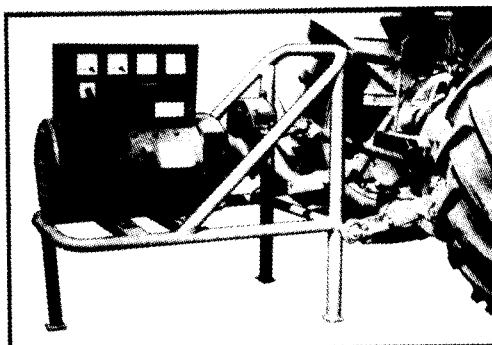
הנימוק המוזר של מנכ"ל המועצה, שהקמת שותפויות תתעל את המצב לפירוק ניהול המשטר של מכסות והסרת אחריות הממשלה למדיניות זאת – האם צריך להזכיר למנכ"ל המועצה, שכל אחריות למדיניות החקלאית מצד הממשלה היא בערבון מוגבל מאד (ראה ענפי הירקות והפירות!) ואיננה יכולה לשמש חגורת בטחון לענף שלנו. לעומת זה, הסכמי "גאטט" יעמידו את הענף במצב של התחרות קשה מול מוצרי חלב טובים וזולים, למרות "שלמזלנו" הוגדרנו "כמדינה מתפתחת" לזמן מוגבל ורק יחידות גדולות, בשני המגזרים, בעלות טכנולוגיות חדישות וכח אדם מעולה ומשכיל יעמוד בתנאים אלה.

עבר הזמן, שאפשר "לנהל" ענף מורכב מאד מאחורי שולחנות כתיבה, מבלי לדעת באופן יסודי ומעמיק את הנעשה בשטח. מאנשים הפעילים בשטח זה של מדיניות והם במיטב שנותיהם, צריך לצפות ליותר פתיחות, גמישות וראיית הצפוי לנו בעתיד הלא־רחוק.

◀ לצורך זה יש להפסיק להפחיד את הציבור ב"שד של מיסחור במכסות". לפני זמן לא רב חזרה משלחת מכובדת של פעילי המרכז החקלאי, משרד החקלאות והתאחדות מגדלי בקר מסיור סקר משק החלב באירופה. המשלחת הוציאה דו"ח יפה ומפורט על ממצאיה ובו פרק על המסחר במכסות ייצור חלב בהולנד, צרפת וגרמניה. למרות שבארצות אלה המסחר במכסות בין משק למשק נהוג ומעוגן בחוק – אין התמוטטות תיכנון משק החלב, ההפך הוא נכון, ישנה התיעלות. יצרנים יעילים גדלים ונחשלים יוצאים ממעגל הפעילות. אין בעיה למוסדות שלנו, המשופעים ביועצים משפטיים, לנסח חוק, אשר ימנע מיסחור מכסות עם גורמים ספקולטיביים והוא יישאר נחלתם של יצרנים פעילים, אמיתיים. בארצות, אשר מוכרות בדו"ח, פער מחיר מכסת חלב לעומת מחיר ליטר חלב נע בין 1:5.3 (הולנד) ל-1:0.61 (בדנמרק). כל משק י שקול את כדאיותה של קניית מכסה, לפי יכולתו הכספית ויכולת הענף לשאת בהשקעה. בדרך זאת יקטן באופן משמעותי מספר היצרנים

גנטרקטור

מקור כוח חסכוני
מופעל על ידי טרקטור

הפתרון האידיאלי לשימוש בשעת חירום. תוך ניצול הטרקטור שלך, חיבורו לגנטור והפעלת המערכת תבטיח המשך עבודה סדירה גם בעת הפסקת חשמל. הפעלת הגנטור אינה מסובכת ומתאימה לכל סוגי הטרקטורים. אם ברשותך טרקטור חסוך זמן וכסף בעת הפסקות חשמל.

פרופ' שור 59 א. תעשייה חולון טל: 03-5570567 פקס: 03-5568231

ג.פ.ק.
גנטורים וציוד בע"מ